

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Жильцов О.Б.
« _____ » 2026 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

для студентів 3 курсу

спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми

051 «Економіка
першого (бакалаврського)
051.00.01 «Економіка міста. Урбаністика»

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45307965	
Програма № <u>3419/26</u>	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
	(Прізвище, ініціали)
<u>15</u> » <u>січня</u>	20 <u>26</u> р.

Київ – 2026

Розробники:

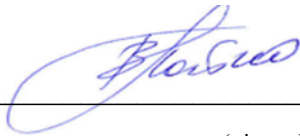
Жукова Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Бобер Лариса Петрівна, викладач кафедри міжнародної економіки

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки

Протокол від 14.01. 2026 р. № 1.

Завідувачка кафедри

Валерія ЛОЙКО

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми «Економіка міста. Урбаністика»

14.01. 2026

Гарант освітньої-професійної програми

Юлія ЖУКОВА

Робочу програму перевірено

14.01. 2026

Заступник декана

Оксана КАЗАК

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» ___ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» ___ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____), «___» ___ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

Опис виробничої практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання
	<i>денна</i>
Вид практики	обов'язкова / виробнича
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180
Курс	3
Семестр	6
Кількість змістових компонентів з розподілом	1
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин	180
Тривалість (у тижнях)	4
Форма семестрового контролю	залік

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виробнича практика є невід'ємною складовою підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» за освітньо-професійною програмою «Економіка міста. Урбаністика» та здійснюється відповідно до Положення про практику студентів Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Програму практики розроблено з урахуванням змін до ОПП 051.00.01 «Економіка міста. Урбаністика» (Редакція 2023 р.), введених у дію наказом від 22 червня 2023 р. № 322, а також сучасного стану міської економіки України та викликів воєнного і повоєнного відновлення.

Виробнича практика 6-го семестру (ОП.2) є важливою складовою наскрізної практичної підготовки здобувачів освіти. Її основне призначення – поєднати академічні знання, набуті студентами на 1-3 курсах, із реальною практикою функціонування суб'єктів міської економіки: органів місцевого самоврядування, виконавчих органів місцевих рад, комунальних підприємств та установ, організацій містобудівної та інвестиційно-девелоперської діяльності, а також підприємств і організацій приватного сектору, що провадять господарську діяльність у межах територіальних громад міст і формують місцеву податкову та економічну базу розвитку. Практика є підґрунтям для розвитку програмних компетентностей при проходженні подальших практик у 7-му та 8-му семестрах.

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Виробнича практика студентів 3 курсу спеціальності 051 «Економіка» (ОПП «Економіка міста. Урбаністика») проводиться на підприємствах, установах та в організаціях, з якими укладено Договір про співпрацю і, зокрема, про проходження практики студентами. Базы практики мають відповідати профілю освітньої програми та забезпечувати можливість вивчення механізмів функціонування і розвитку міської економіки.

Орієнтовний перелік основних баз практики наведено у таблиці 1. Пріоритет надається організаціям і підприємствам, чия діяльність пов'язана з управлінням і розвитком міст, фінансовим забезпеченням комунального господарства, містобудуванням та урбаністичним плануванням, а також суб'єктам приватного сектору, що здійснюють господарську діяльність у межах територіальних громад міст, беруть участь у формуванні місцевих бюджетів і сприяють економічному розвитку міського середовища. Конкретний перелік баз практики щороку уточнюється відповідно до укладених угод про співпрацю, з урахуванням особистих запитів здобувачів та (або) їхнього місця роботи за спеціальністю.

Таблиця 1

Орієнтовний перелік баз виробничої практики

№	Назва організації / підрозділу	Профіль бази практики
---	--------------------------------	-----------------------

1	Департамент економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Міська економічна політика, інвестиційний клімат міста, стратегічне та програмно-цільове планування розвитку, проекти державно-приватного партнерства
2	Департамент містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Містобудівна документація (Генеральний план, детальні плани територій), просторове планування, містобудівний кадастр, регулювання забудови
3	Агентство регіонального розвитку міст (комунальна установа/організація – за чинною редакцією установчих документів)	Стратегічний розвиток міста, залучення інвестицій, підготовка та реалізація проєктів місцевого та регіонального розвитку
4	Комунальне підприємство «Київтеплоенерго», Приватне акціонерне товариство «Акціонерна компанія «Київводоканал», Комунальне підприємство «Київпастрас»	Комунальні послуги (теплопостачання, водопостачання, громадський транспорт), тарифна політика, інвестиційні програми, управління міською інфраструктурою та сферою ЖКГ
5	Центр «Smart City» / структурні підрозділи, відповідальні за цифрову трансформацію виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Цифровізація міських послуг, розбудова Smart City, електронне врядування, міські реєстри та геоінформаційні системи, відкриті дані.
6	Підприємства приватного сектору, що провадять господарську діяльність у межах територіальних громад міст, у т.ч. девелоперські, будівельні, торговельні, сервісні компанії та підприємства сфери послуг	Функціонування та розвиток міської економіки, формування місцевої податкової бази, підприємницьке середовище у ТГ, зайнятість і підприємницька активність у місті
7	Комунальна організація «Інститут Генерального плану м. Києва»	Урбаністика, розроблення та супровід Генерального плану міста Києва, просторові дослідження, моделювання сценаріїв територіального розвитку
8	Науково-дослідні установи та аналітичні центри соціально-економічного розвитку міста (зокрема, профільні НДІ та міські аналітичні центри)	Дослідження міської економіки, аналіз політик міського розвитку, стратегічний та програмний аналіз, підготовка аналітичних матеріалів для органів влади
9	Районні в місті Києві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та об'єднані територіальні громади Київської області	Міське самоврядування, муніципальне управління, місцеві бюджети, планування розвитку територій, участь громадськості
10	Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк», Акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» та інші банківські установи – профільні підрозділи з кредитування бізнесу та інфраструктурних/міських проєктів	Фінансування муніципальних та міських проєктів, кредитування підприємств міського господарства, проєктне фінансування, інструменти публічно-приватного партнерства

Перелік баз практики щороку уточнюється та може змінюватися відповідно до укладених угод про співпрацю. Практика може проходити як у державних і комунальних установах, так і на підприємствах приватного сектору, що здійснюють господарську діяльність у межах територіальних громад міст і формують місцеву економіку. Підприємства та організації, що беруть участь у підготовці фахівців, визначаються кафедрою з урахуванням наявних угод і особистих запитів здобувачів.

Студенти мають право проходити практику на підставі клопотання з місця роботи, якщо вони працюють за спеціальністю. Практику також може бути організовано дистанційно за умови відкритого доступу до звітності та документів організації, якщо це не суперечить режиму роботи бази практики та умовам договору.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Мета виробничої практики – набуття студентами практичних умінь і навичок шляхом застосування теоретичних знань, отриманих упродовж вивчення освітніх компонент фундаментальної та професійної підготовки, для аналізу та оцінки реальних процесів функціонування суб'єктів міської економіки, формування загальних та фахових компетентностей у сфері економіки міста і управління міським розвитком.

Основними завданнями виробничої практики є:

закріплення теоретичних знань з економічних дисциплін, отриманих у попередніх семестрах, і набуття умінь їх практичного застосування в умовах реального функціонування суб'єктів міської економіки;

вивчення організаційно-правових засад функціонування органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ та організацій, а також підприємств і організацій приватного сектору, що здійснюють господарську діяльність у сфері міського господарства та формують економічне середовище міста;

аналіз системи фінансового забезпечення розвитку міста: структури і виконання місцевого бюджету, механізмів залучення інвестицій та інструментів фінансування комунальної інфраструктури;

вивчення ролі суб'єктів підприємництва приватного сектору у формуванні місцевої податкової бази, розвитку підприємницького середовища та зайнятості в межах територіальних громад міст;

дослідження механізмів муніципального управління та організаційних моделей надання публічних послуг на рівні міста;

вивчення містобудівної документації та принципів просторового планування в контексті сталого урбаністичного розвитку;

оволодіння практичними методами економічного аналізу діяльності комунальних підприємств та муніципальних організацій, зокрема аналізу тарифної політики, ефективності надання послуг і фінансової стійкості;

опрацювання нормативно-правових актів у сферах місцевого самоврядування, містобудування, житлово-комунального господарства та муніципального фінансування;

– ознайомлення з практикою впровадження цифрових технологій у систему управління містом (Smart City, цифрові реєстри, геоінформаційні системи);

– набуття навичок узагальнення аналітичних матеріалів, розробки пропозицій щодо підвищення ефективності діяльності бази практики та оформлення відповідних звітних документів.

Завдання полягає у формуванні **наступних компетентностей:**

Загальні:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні:

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.
СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудоових відносин.
СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.
СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.
СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
СКУ15. Здатність обґрунтовувати економічні рішення і критерії оцінювання ефективності проєктів муніципального значення.

СКУ16. Здатність аналізувати господарський механізм економіки міста, приймати рішення, які підвищують ефективність його функціонування з урахуванням євроінтеграційного напрямку розвитку української економіки.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ВИРОБНИЧОЮ ПРАКТИКОЮ

Програмні результати навчання

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

РН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

РН16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

РН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

РН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

РН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

РНУ25. Застосовувати економічні методи аналізу стану галузей і суб'єктів муніципальної економіки.

РНУ26. Демонструвати навички розробки та обґрунтування традиційних та інноваційних напрямів стратегічного розвитку міста.

РНУ27. Використовувати методи оцінки ефективності функціонування складових інфраструктури міста.

РНУ28. Вміти здійснювати техніко-економічне обґрунтування впровадження інноваційних та інвестиційних проєктів, а також розробки стартап-проєктів,

орієнтованих на підвищення ефективності функціонування муніципальної економіки.

5. СТРУКТУРА ТА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Обсяг, год.
Етап 1. Організація проходження виробничої практики:	20
Участь в установчій конференції	2
Ознайомлення з програмою, завданнями, формами звітності з практики	4
Розробка індивідуального плану проходження практики	6
Вивчення нормативної бази, структури і основних напрямів діяльності бази практики	8
Етап 2. Характеристика бази практики як суб'єкта міської економіки*	40
Етап 3. Аналіз фінансово-економічної діяльності та механізмів розвитку міста*	80
Етап 4. Узагальнення виявлених проблем і розробка пропозицій. Захист звіту:	40
виявлення основних проблем бази практики у контексті міської економіки; формування пропозицій та шляхів підвищення ефективності її діяльності	30
підготовка до захисту і захист звітних матеріалів про проходження практики	10
Усього	180

* - відповідно до завдань, вказаних у програмі виробничої практики залежно від організаційної форми, форми власності та виду діяльності бази практики.

Програма виробничої практики

Етап 1. Організація проходження виробничої практики

1. Установча конференція.

Ознайомлення з метою і завданнями виробничої практики. Знайомство з керівником практики від університету. Отримання методичних рекомендацій, нормативних матеріалів та індивідуальних завдань з урахуванням специфіки бази практики студента.

2. Ознайомлення з базою практики.

Коротка довідка про базу практики: рік заснування, правовий статус (форма власності, організаційно-правова форма), місія та предмет діяльності, місце в системі міської економіки та муніципального управління. Характеристика основних послуг / продуктів, взаємозв'язок з іншими суб'єктами

міської економіки. Вивчення організаційної структури, системи управління, ключових відділів (департаментів) та їх функцій.

Етап 2. Характеристика бази практики як суб'єкта міської економіки

3. Організаційно-правова та управлінська характеристика суб'єкта міської економіки.

Правовий статус бази практики і її роль у системі міського господарства. Нормативно-правова база функціонування (статут, положення, рішення ради, кодекси, закони). Аналіз організаційної та управлінської структури. Характеристика основних напрямів діяльності та їхньої частки у загальному обсязі.

4. Специфіка діяльності залежно від типу бази практики.

Органи місцевого самоврядування та виконавчі органи місцевих рад: характеристика компетенцій і повноважень; аналіз взаємодії з виконавчими органами; вивчення структури та процедур бюджетного планування; ознайомлення зі стратегічними документами розвитку міста (стратегія розвитку, план дій, цільові програми).

Комунальні підприємства: характеристика виду комунальних послуг і їх охоплення; аналіз тарифної політики та механізмів державного регулювання; вивчення системи управління якістю послуг; ознайомлення із практикою взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Девелоперські та будівельні компанії: характеристика портфеля проектів; вивчення процедур отримання містобудівних умов і обмежень; аналіз земельних відносин та механізмів погодження проектної документації; ознайомлення з практикою участі у публічних закупівлях та тендерних процедурах.

Аналітичні та дослідницькі центри: вивчення методологічних підходів до дослідження міської економіки; ознайомлення з практикою використання відкритих даних, геоінформаційних систем та баз даних Державної служби статистики України; аналіз тематики поточних досліджень і проектів.

Підприємства приватного сектору: характеристика виду господарської діяльності та організаційно-правової форми; місце підприємства в економічній структурі міста або територіальної громади; аналіз взаємовідносин з органами місцевого самоврядування (дозвільні процедури, участь у програмах розвитку, публічні закупівлі); ознайомлення зі структурою сплачуваних місцевих податків і зборів та їхньою роллю у формуванні дохідної частини місцевого бюджету.

Етап 3. Аналіз фінансово-економічної діяльності та механізмів розвитку міста

5. Загальний фінансово-економічний аналіз бази практики.

На підставі звітних та аналітичних матеріалів бази практики необхідно здійснити:

аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності за останні 2–3 роки (доходи, видатки, фінансовий результат, рентабельність);

вивчення джерел фінансування: бюджетних надходжень, власних доходів, грантового та кредитного фінансування, міжнародної технічної допомоги;

аналіз структури витрат, динаміки та ефективності використання ресурсів; оцінку відносних показників: продуктивності праці, питомих витрат на одиницю послуги (де застосовно), показників фінансової автономії та стійкості. Результати аналізу оформляються у вигляді таблиць із коментарями.

6. Поглиблений аналіз залежно від типу бази практики.

Органи місцевого самоврядування та відповідні підрозділи: аналіз структури і виконання місцевого бюджету (дохідна та видаткова частини); дослідження бюджету розвитку та капітальних видатків; аналіз реалізації цільових програм розвитку міста; оцінка ефективності використання комунального майна; вивчення практики залучення інвестицій (муніципальні облігації, державно-приватне партнерство, міжнародні фонди).

Комунальні підприємства: аналіз балансу та структури активів і пасивів; оцінка тарифного регулювання та достатності тарифів; аналіз операційної ефективності (рівень втрат, охоплення послугами, задоволеність споживачів); вивчення інвестиційних програм підприємства та їх фінансування; аналіз заборгованості споживачів та заходів з її скорочення.

Девелоперські та будівельні компанії: аналіз проєктного портфеля та динаміки введення об'єктів в експлуатацію; оцінка фінансових показників реалізації проєктів; аналіз ринку нерухомості у відповідному сегменті (житлова, комерційна, інфраструктурна); вивчення практики взаємодії з містобудівними органами.

Аналітичні та дослідницькі центри: критичний огляд і узагальнення наявних досліджень міської економіки; розробка власного аналітичного матеріалу за обраною темою: стан ринку праці міста, динаміка комунальних тарифів, показники сталого розвитку (SDG 11), ефективність програм відновлення інфраструктури.

Підприємства приватного сектору: аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності (обсяги виробництва/надання послуг, доходи, видатки, фінансовий результат); дослідження внеску підприємства в місцевий бюджет (єдиний податок, плата за землю, туристичний збір тощо); оцінка зайнятості та впливу підприємства на ринок праці міста; аналіз взаємодії з постачальниками, замовниками та партнерами в межах міської економіки.

7. Аналіз цифрової та інноваційної складової.

Незалежно від типу бази практики, студент вивчає наявність та рівень впровадження цифрових інструментів в управлінські та господарські процеси організації: електронні реєстри та портали послуг, геоінформаційні системи, цифрові системи управління, інструменти для аналізу даних. Аналізується відповідність практики концепції Smart City (смарт-місто) та Цілям сталого розвитку ООН (зокрема ЦСР 11 «Сталі міста і громади»).

Етап 4. Узагальнення виявлених проблем і розробка пропозицій. Захист звіту

8. Вдосконалення діяльності бази практики.

На підставі проведеного аналізу студент узагальнює виявлені проблеми та розробляє обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності

бази практики. Пропозиції мають бути реалістичними, кількісно обґрунтованими (за можливості – з розрахунками очікуваного ефекту) та орієнтованими на потреби саме цього суб'єкта міської економіки.

Органи місцевого самоврядування: пропозиції щодо підвищення доходної бази місцевого бюджету; заходи з оптимізації видаткової частини та підвищення ефективності бюджетних програм; рекомендації щодо залучення нових форм фінансування (ДПП, громадські облігації, проекти ЄС); пропозиції щодо впровадження механізмів партиципаторного бюджетування.

Комунальні підприємства: заходи щодо підвищення операційної ефективності та скорочення витрат; обґрунтування потреби коригування тарифної політики; пропозиції щодо модернізації інфраструктури та впровадження енергоефективних технологій; рекомендації з покращення взаємодії зі споживачами та розвитку цифрових сервісів.

Девелоперські та будівельні компанії: пропозиції щодо оптимізації управління проектами та скорочення термінів погоджень; обґрунтування доцільності виходу у нові сегменти ринку або географічні локації; рекомендації щодо впровадження стандартів сталого будівництва.

Підприємства приватного сектору: пропозиції щодо підвищення ефективності господарської діяльності в умовах міського середовища; рекомендації щодо оптимізації податкового навантаження в межах чинного законодавства; обґрунтування можливостей розширення діяльності або виходу на нові міські ринки; пропозиції щодо участі підприємства в програмах розвитку територіальної громади та публічних закупівлях.

9. Оформлення документації практики.

Складання щоденника та звіту про проходження виробничої практики.

10. Підсумкова звітна конференція.

Доповідь студента на підсумковій звітній конференції з презентацією ключових результатів практики. Обговорення особливостей проходження практики на різних базах та обмін практичним досвідом.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Бази практики та керівництво

Виробнича практика проводиться на базах практики, з якими укладено договір про співпрацю. Відповідальність за організацію і проведення практики несе кафедра міжнародної економіки. Загальне організаційне керівництво практикою здійснює кафедра, а безпосереднє навчально-методичне керівництво кожним студентом – керівник практики від Університету, призначений кафедрою і затверджений Факультетом.

Перед початком практики кафедра проводить організаційні збори (установчу конференцію), де студентів знайомлять з керівником практики, пояснюють мету, завдання і тривалість практики, порядок складання звітів, а також проводять інструктаж з охорони праці та правил поведінки на базі практики.

Права та обов'язки студента-практиканта

Студент має право:

звертатися за консультаціями до керівника практики від університету, а також до фахівців бази практики;

бути присутнім на нарадах, пов'язаних з фінансово-економічною та управлінською діяльністю бази практики;

користуватися правами члена трудового колективу відповідно до умов договору з базою практики.

Студент зобов'язаний:

вивчити програму практики та дотримуватися методичних рекомендацій щодо її виконання;

своєчасно розпочати практику і завершити виконання її програми згідно з термінами, передбаченими навчальним графіком;

пройти інструктаж на робочому місці з охорони праці та дотримуватися цих правил протягом усього терміну практики;

підпорядковуватися діючим на базі практики правилам внутрішнього розпорядку;

повністю виконати завдання, передбачені програмою та індивідуальним планом практики;

дотримуватися конфіденційності щодо комерційної таємниці та службової інформації бази практики;

систематично заповнювати щоденник практики та підбирати матеріал для написання звіту;

наприкінці практики скласти й подати звіт для перевірки керівнику від кафедри та захистити його.

Загальні аспекти керівництва виробничою практикою від університету

Поточний контроль і *методичне керівництво виробничою практикою від університету* здійснюють викладачі кафедри міжнародної економіки Київського університету імені Бориса Грінченка – безпосередньо в університеті та надають студентам-практикантам консультації. У невербальному контакті з керівниками практики від підприємства вони забезпечують належну якість її проходження відповідно до програми, контролюють за потреби зарахування студентів до персонального складу підприємства (організації, установи), забезпечення нормальних умов їх праці та побуту, проведення вхідного та на робочому місці інструктажу з охорони праці та техніки безпеки, виконання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку, систематично відвідують студентів на робочих місцях, здійснюють заходи щодо усунення недоліків, інформують завідувача кафедри міжнародної економіки КУБГ про стан проходження практики, перевіряють зібрані студентами матеріали тощо.

При цьому викладачі звертають увагу на обсяг і якість виконаної студентами роботи, своєчасність і правильність написання звіту з виробничої практики; надають методичну допомогу з питань програми виробничої практики, збору матеріалу для написання звіту та підготовки додатків до нього,

виконання індивідуального завдання та проведення необхідної науково-дослідної роботи; консультують студентів з питань магістерської роботи.

Обов'язки керівника практики від бази проходження практики

Керівник практики від бази проходження практики повинен:

- 1) спільно з начальником відділу кадрів підприємства (організації, установи):
 - познайомитися із студентами і взяти участь в проведенні інструктажу з охорони праці та техніки безпеки;
 - узгодити графік проходження практики на підприємстві;
 - узгодити план проведення теоретичних занять та екскурсій під час практики;
- 2) ознайомитися з програмою практики;
- 3) не менш, як один раз на тиждень перевіряти ведення щоденників та складання звітів студентів;
- 4) контролювати забезпечення нормальних умов праці і побуту студентів;
- 5) контролювати виконання студентами правил внутрішнього розпорядку бази практики, вести або організувати ведення табеля її відвідування студентами;
- 6) ознайомитися із оформленими звітами студентів, надати відгук у щоденнику про результати проходження практики і попередню оцінку.

На заключному етапі проведення практики:

- 1) перевірити і підписати щоденники та звіти;
- 2) підготувати письмовий звіт про результати практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення її організації та проведення.

При порушенні студентами-практикантами трудової дисципліни, правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки тощо керівник практики від установи чи закладу має право відлучати від практики студентів. У таких випадках він повідомляє про порушення, що спостерігалися з боку студентів, керівникові практики від кафедри або надсилає повідомлення до Київського університету імені Бориса Грінченка.

Проведення практики

Під час практики студенту виконують графік проходження практики. При проходженні практики студент повинен дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку і техніки безпеки. Під час проходження виробничої практики студенти закріплюють одержані теоретичні знання. В період проходження виробничої практики здійснюється збір необхідних звітних даних для написання звіту про проходження практики, здійснення наукових досліджень.

7. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

Студент складає звіт на основі зібраного під час практики фактичного матеріалу відповідно до затвердженої програми. Звіт виконується з опорою на систематизовані дані бази практики та власний аналіз студента.

Структура звіту про проходження практики

- титульний аркуш (додаток В);
- щоденник виробничої практики (додаток А);
- відгук керівника від університету (додаток Б);
- зміст; вступ; основна частина (три розділи); висновки; список використаних джерел; додатки.

Вступ розкриває актуальність практики, її місце в освітній програмі, визначає об'єкт, предмет і цілі роботи студента під час практики; описує базу практики та обґрунтовує її відповідність профілю ОПП.

Розділ 1 містить організаційно-правову та управлінську характеристику бази практики: правовий статус, місія, організаційна структура (у вигляді схеми), роль у системі міської економіки, основні функції та напрями діяльності.

Розділ 2 включає фінансово-економічний аналіз діяльності бази практики відповідно до типу суб'єкта (за вимогами розділу 5 цієї програми). Містить таблиці з розрахунками, динамічний аналіз, діаграми та аналітичні висновки за кожним аналітичним блоком.

Розділ 3 містить узагальнення виявлених проблем та обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності бази практики у розрізі фінансового, організаційного та інноваційного аспектів. Запропоновані заходи мають підкріплюватися розрахунками очікуваного ефекту (де це можливо).

Висновки містять короткі узагальнення проведеного аналізу, оцінку результатів практики та відповідність досягнутих навичок програмним вимогам.

Технічні вимоги до оформлення звіту

Звіт виконується на аркушах А4 (210 × 297 мм), шрифт Times New Roman, розмір 14 pt, міжрядковий інтервал 1,5. Поля: верхнє і нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм. Вирівнювання тексту – за шириною, відступ першого рядка – 1,27 см. Оформлення списку використаних джерел – відповідно до ДСТУ 8302:2015. Загальний обсяг звіту – 30–40 сторінок (без додатків).

8. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Під час проходження практики застосовується система поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль здійснюється керівником практики від університету: перевіряється своєчасність заповнення щоденника, відповідність виконуваних завдань програмі, якість зібраних матеріалів.

Підсумковий контроль – диференційований залік у формі усного захисту звіту.

Студент звітує перед комісією про виконання програми практики і подає звітну документацію. За наслідками практики студентам виставляється оцінка, яка охоплює всі напрямки діяльності студента під час практики.

При оцінюванні результатів навчальної практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи студента-практиканта; його ініціативність і творчість;
- повнота виконання програми практики та індивідуального завдання;
- якість оформлення документації з навчальної практики;
- своєчасність здачі документації;
- відповіді студента на поставлені запитання.

Таблиця 2

Критерії оцінювання виробничої практики

№	Критерій оцінювання	Балів
1	Ознайомлення з базою практики та складання індивідуального плану	0–5
2	Вивчення організаційно-правового статусу і управлінської структури бази практики	0–10
3	Аналіз фінансово-економічних показників діяльності (таблиці, розрахунки, висновки)	0–20
4	Аналіз механізмів фінансування розвитку міста / комунальної діяльності / містобудівних процесів (залежно від типу бази)	0–15
5	Розробка обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення діяльності бази практики	0–20
6	Якість оформлення звіту (відповідність структурі, технічним вимогам, дотримання академічної доброчесності)	0–10
7	Захист звіту (доповідь, відповіді на питання, якість презентації)	0–20
	Всього	100

Таблиця 3

Шкала відповідності оцінок

Кількість балів	Оцінка ЄКТС
90 – 100	A
82 – 89	B
75 – 81	C
69 – 74	D
60 – 68	E
35 – 59	FX
1 – 34	F

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50–51. Ст. 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
4. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13. Ст. 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
5. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лют. 2011 р. № 3038-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
6. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 9 листоп. 2017 р. № 2189-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 1. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19>
7. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 груд. 2015 р. № 922-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. Ст. 89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>
8. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 8 верес. 2005 р. № 2850-IV. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 51. Ст. 756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15>

Основна навчальна і наукова література

1. Жукова Ю. М. Економіка міста в системі урбаністичного розвитку України : монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 256 с.
2. Брайловський І. А., Димченко О. В., Тітяєв В. В. Економіка міста : навч. посіб. Харків : ХНУМГ, 2019. 280 с.
3. Муніципальний менеджмент : підручник / за ред. В. К. Присяжнюка. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 342 с.
4. Урбаністика. Місто як об'єкт дослідження : навч. посіб. / О. А. Міхно, К. Є. Вітченко та ін. Київ : Академія, 2022. 318 с.
5. Економіка підприємства : підручник / за ред. Л. Л. Ковальської, І. В. Кривов'язюка. Київ : Кондор, 2020. 700 с.
6. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 292 с.
7. Лойко В. В., Зателепа А. І. Аналіз сучасного розвитку підприємств міста Києва в умовах євроінтеграції. Ефективна економіка. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7027> (дата звернення: 13.04.2026).

8. Brakman S., Garretsen H., van Marrewijk C. An Introduction to Geographical and Urban Economics: A Spiky World. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2020.
9. Florida R. The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life. New York : Basic Books, 2019. 512 p.
10. Paulin A. Smart City Governance. Amsterdam : Elsevier, 2018. 350 p.

Інформаційні ресурси та бази даних

1. Київська міська рада. Офіційний вебсайт Київської міської ради та Київської міської державної адміністрації. URL: <https://kyivcity.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
3. Міністерство розвитку громад та територій України (Мінрозвитку). Система моніторингу регіонального розвитку. URL: <https://www.minregion.gov.ua>
4. Портал відкритих даних. Платформа відкритих даних України. URL: <https://data.gov.ua>
5. Prozorro. Система публічних закупівель України. URL: <https://prozorro.gov.ua>
6. UN-Habitat. United Nations Human Settlements Programme. URL: <https://unhabitat.org>
7. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Urban Policy Reviews. URL: <https://www.oecd.org/urban> (дата звернення: 13.04.2026).
8. European Urban Knowledge Network (EUKN). URL: <https://eukn.eu>
9. Верховна Рада України. Законодавство України: база нормативно-правових актів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

Щоденник виробничої практики студента

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

студента _____
(прізвище, ім'я та по батькові)
Курс III (третій) група _____
спеціальність 051 «Економіка»
Освітній рівень «перший бакалаврський»

Продовження Додатку А

Календарний графік проходження виробничої практики

№ з/п	Установа (організація), опис практичної роботи	Дата	Підпис керівника практики від бази
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11	Оформлення звіту з виробничої практики		

ВІДГУК КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ ВІД УНІВЕРСИТЕТУ
про роботу студента

(ПІБ студента повністю)

1. Актуальність обраної бази практики та відповідність профілю ОПП.

2. Рівень виконання програми практики та індивідуального завдання.

3. Якість аналітичної роботи: глибина фінансово-економічного аналізу, обґрунтованість висновків.

4. Якість і реалістичність розроблених пропозицій.

5. Якість та повнота оформлення звіту з виробничої практики.

6. Оцінка особистих якостей студента та рівня набутих практичних навичок.

7. Загальна оцінка за шкалою університету.

Керівник практики

(науковий ступінь, посада)

_____ (ПІБ)

_____ (підпис)

« ____ » _____ 202__ р.

Зразок оформлення першої сторінки звіту про проходження практики

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

ЗВІТ

про проходження виробничої практики

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

групи _____

спеціальність 051 «Економіка»

ОПП «Економіка міста. Урбаністика»

Освітній рівень «перший (бакалаврський)»

База _____ практики: _____

Керівник _____ практики _____ від _____ університету _____

Керівник _____ (посада, прізвище, ініціали) _____
практики _____ від _____ бази _____

_____ (посада, прізвище, ініціали)

Звіт захищений з оцінкою _____ / _____ (_____)
(бали) / (оцінка ЄКТС) / (підпис керівника)

« ____ » _____ 202__ р.